

Стрембій Анна-Марія Андріївна
*студентка магістратури факультету
цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗАХИСТ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Захисту прав і свобод людини і громадянина займає суттєве місце в сучасній міжнародній інституалізації і законодавстві. Без сумнівів, права і свободи людини і громадянина вважаються фундаментальним надбанням людства. Розвинені держави світу чітко окреслили вдосконалення системи захисту та посилення прав людини як пріоритетний напрям подальшого розвитку державності. Не викликає заперечень те, що абсолютні міжнародні норми з питань захисту прав людини знаходяться на вершині міжнародного правопорядку і є передовим установчим принципом міжнародного співтовариства [1, р. 138]. На сьогоднішній день, науковці виділяють два поняття – «межі здійснення прав людини» та «обмежування здійснення прав людини» [2, с. 124]. Так, зокрема, П. Рабінович зазначає, що дефініція «межі здійснення прав людини» – це сукупність усіх явищ, які окреслюють зміст та обсяг прав людини. Щодо поняття «обмежування здійснення прав людини» – це діяльність компетентних державних органів по встановленню меж щодо здійснення прав людини. Слід погодитися із твердженням, що ці поняття не тотожні [3, с. 12]. Так, поняття «обмеження» може бути пов'язане із різними причинами. Наприклад, із забезпеченням санітарно-епідеміологічного благополуччя населення: тимчасова заборона чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій, об'єктів будь-якого призначення, технологічних ліній, машин і механізмів, виконання окремих технологічних операцій, користування плаваючими засобами, рухомим складом і літаками у разі невідповідності їх вимогам санітарних норм, що і відбулося під час COVID-19 в багатьох країн світу. Обов'язок-захист прав і свобод людини і громадянина, навпаки, є продуктом протиправної поведінки. Він актуалізується тоді, коли вже було допущено посягання на права і свободи особи або їх пряме порушення. Обов'язок-захист може виникати як з ініціативи громадських структур та їхніх повноважних

представників, так і тих, чиї права і свободи порушені.

Отже, в законодавстві залишаються не визначеними життєво важливі цінності, які за своїм змістовним навантаженням повинні включати в себе весь спектр прав та свобод людини і громадянина, отриманих державою під свої гарантії (право на життя, здоров'я та безпеку, економічні, політичні, екологічні, культурні та інші права). Нажаль, в Україні вони не виконувалися і не виконуються. Наявність кризи будь якого характеру в державі автоматично створює соціальну небезпеку певного виду і рівня. Тоді, якщо виходити із соціальної сутності держави можна стверджувати, що у разі імовірних конфліктів має бути інша сила. І тут, як свідчить світова практика, основна роль виконавця належить поліцейським силам. Поліцейські органи розвинених країн світу в наш час постійно покращують якість своєї діяльності. Особливо це стосується змісту та напрямів їх роботи. Сервісне обслуговування населення органами поліції, яка перебуває на службі населення, забезпечуючи безпеку кожного громадянина, може стати другорядним. Актуальність процесу змін полягає в тому, що традиційні напрями діяльності поліцейських органів на сьогоднішній день вже не відповідають вимогам сучасного суспільства, яке постійно розвивається. Зарубіжний досвід нормативного забезпечення діяльності поліцейських органів передбачає, що Закон про поліцію, який широко застосовується у світовій практиці західних країн, встановлює чіткі правові рамки для здійснення поліцейськими своєї діяльності. В законодавствах країн-членів ЄС та інших високо розвинутих країн поліцейські закони визначають межі поліцейської відповідальності, а також чітко установлюють співвідношення між різними органами і найбільш суттєвими складовими частинами комплексу забезпечення виконання поліцейських завдань: керівних осіб і службовців поліції, а також громадян та їх об'єднань. Правоохоронні органи багатьох країн узяли на озброєння і сьогодні активно реалізують так звану модель *Community Policing*, що є синтезом традиційних тактик боротьби зі злочинністю та участі громадськості у цій роботі. *Community Policing*, по суті, стала новою філософією поліцейської діяльності, за якою поліція сформована згідно з принципом децентралізації її структури, діє на активній основі в тісній співпраці з громадянами, спільно визначаючи проблеми та розв'язуючи їх. У міжнародно-правових документах стандарти поліцейської діяльності визначаються як бажані зразки поведінки поліції, її взаємовід-

носин із населенням. Найчастіше такі стандарти, що містяться в різних деклараціях, рекомендаціях, керівних принципах, є лише формальними і не мають обов'язкової сили для держав, оскільки в багатьох випадках впливають на міжнародну і національну поліцейську діяльність, підсилюючи договірні положення або окреслюючи конкретні шляхи імплементації в національне законодавство концептуальних положень, що стосуються здійснення органами поліції покладених на них повноважень.

Таким чином, як свідчить практика, у деяких випадках допустиме обмеження прав і свобод людини, але це можливо лише тоді, коли така норма передбачена нормативно-правовими актами певної країни і вони не суперечать нормам міжнародного права. Права людини стовідсотково дають можливість визначити рівень суспільного розвитку тієї чи іншої держави. В Україні дотримання фундаментальних прав людини та громадянина, в сучасних надзвичайно складних умовах, слід вважати таким, що підлягає удосконаленню, особливо враховуючи євроінтеграційні процеси та процеси реформування вітчизняного законодавства.

Джерела:

1. Cassese, Antonio. A Plea for a Global Community Grounded in a Core of Human Rights. In *Realizing Utopia*. Oxford: Oxford University Press, 2012. P. 136–143.
2. Козодаєв С. П. Захист конституційних прав і свобод людини у процесі проведення біомедичних досліджень. Дис... канд. юрид. наук зі спец. 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право. «Ужгородський національний університет», Ужгород, 2016. 224 с.
3. Рабінович, П. М., Хавронюк М. І. Права людини і громадянина: навчальний посібник. К. : Атіка, 2004. 464 с.

Науковий керівник – д.ю.н., професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Василенко М. Д.